

unicef

unicef.es/educa

A L'ESCOLA, FORA DE PERILL

Aprenent en
entorns protectors

GUIA DEL CURS 2018-2019

#EndViolence

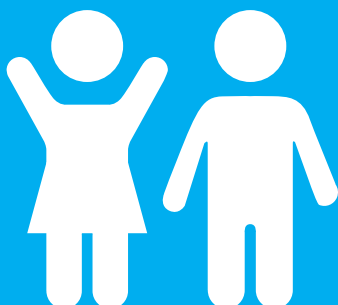
Educació en Drets d'Infància i Ciutadania Global. Activitats i recursos

Dates clau: comptem amb tu!

20 DE NOVENBRE

Dia de la Infància

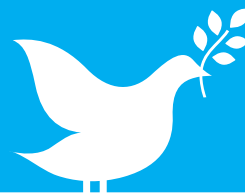
Arriba el dia gran de la nostra campanya de pau! Tenim la nostra vacuna de pau i és hora de distribuir-la al nostre entorn perquè tots puguem estar lliures de violència. Però recorda: aquesta vacuna no es pren, es pensa!

30 DE GENER

Dia Escolar de la No-violència i la Pau

Segona onada de vacunacions per la pau! Aprofita aquest dia perquè la vostra vacuna de pau arribi a tot arreu i que el nombre més gran possible de persones pugui rebre-la. A més a més, és un bon moment per fer una reflexió important: com construïm un centre educatiu lliure de violència en un marc de drets d'infància?

22 DE MARÇ

Dia de l'Aigua

Celebra el Dia de l'Aigua organitzant una cursa Gotes per al Níger. Cada gota compta, i l'esforç de milers de corredors en centres educatius de tot tipus ho demostra cada any. Corre pel Níger!

Descobreix més dies mundials que pots incorporar al teu calendari escolar a www.unicef.es/cat/dies-mundials

OBJECTIU DE
DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE NÚM. 16

Volem promoure societats pacífiques, justes i inclusives; lliures de por i violència. Uneix-t'hi!

3 metes en les quals l'educació té un paper important:

Estratègies transformadores que podem aplicar a la nostra tasca educativa:

Prevenió

Enfocament educatiu en la prevenció per desenvolupar el ple potencial de l'alumnat com a ciutadans de societats democràtiques i no violentes.

Renovació

Transformar els centres educatius perquè puguin complir amb les aspiracions d'un futur més pròsper, inclusiu i sostenible.

Compromís

Incloure i capacitar la comunitat escolar de manera que pugui desenvolupar plenament el seu potencial de participació i col·laboració per a un futur més bo.

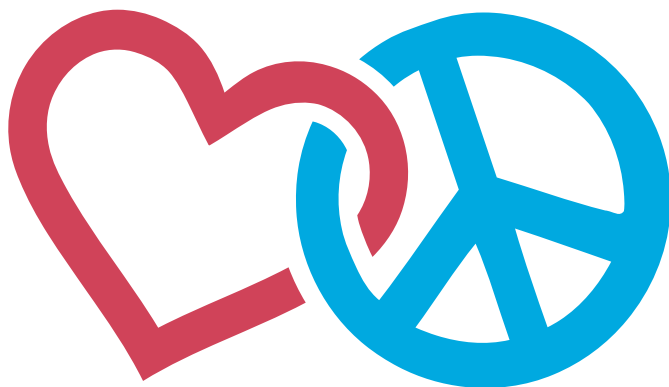
16 PAU, JUSTÍCIA
I INSTITUCIONS
SOLIDES

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible inclouen un objectiu específic per assolir societats justes, pacífiques i inclusives. En aquest objectiu, el paper de l'educació és clau a l'hora de fer visibles la desigualtat, la violència, la injustícia i l'exclusió, i de promoure el desenvolupament de competències de ciutadania global basades en el diàleg, la no-violència, la universalitat dels drets i la igualtat. Descobreix-ne més a www.unicef.es/cat/educa/blog/ODS-16/societats-justes-pacifiques-inclusives

L'EDUCACIÓ DAVANT DE QUALSEVOL FORMA DE VIOLÈNCIA

La violència és molt semblant a un virus: roman invisible entre nosaltres fins que, tot d'una, esclata causant danys que de vegades no es poden reparar. La violència és irracional, el seu objectiu és destruir i té la capacitat de mutar quan creiem que l'hem controlada, igual que molts virus. De la mateixa manera, igual que amb una infecció vírica, és millor prevenir-la que curar-la. **La vacuna de la violència és el nostre propi coneixement i reflexió sobre ella**, la nostra capacitat per detectar-la en nosaltres i el nostre entorn i per saber resoldre els conflictes de manera pacífica i no violenta.

Aquesta guia se centra en la prevenció com a forma de protecció davant la violència. Creiem que cal vacunar-ne tota la societat, aconseguir que cada persona hi reflexioni, que sigui capaç de veure la violència que ens envolta i que afecta milers d'infants cada dia, molts a les nostres aules i els nostres barris.

Des de 2013, UNICEF treballa en una campanya mundial per posar fi a la violència contra la infància. Mitjançant #EndViolence es coordinen accions de sensibilització, incidència, intervenció i formació per aconseguir que un nombre més gran de persones, inclosos els nens, nenes i ado-

lescents mateixos, siguin conscients del mal que produeix la violència en les vides, la salut i l'educació de la infància. Més de noranta països ja s'han afegit a aquesta campanya, en la qual l'educació té un paper clau.

Una educació lliure de violència és un requisit inqüestionable en una societat democràtica: les aules no poden ser llocs on els alumnes se sentin insegurs; els continguts didàctics han d'estar lliures d'idees que donin suport o justifiquin la violència; els centres educatius no han de ser objectius d'atacs, i la convivència escolar no ha de ser font d'estrès, angoixa o inquietud per a l'alumnat, el professorat i les famílies.

Totes aquestes coses han de ser fora dels centres educatius i cal que ho reconeguem i promoguem. No obstant això, si volem impulsar una educació en drets d'infància, ens hem d'esforçar d'anar més lluny. No és possible una escola lliure de violència en una cultura violenta, i per aconseguir una societat respectuosa de la pau i de la convivència, l'educació és clau. **L'educació pot ser la vacuna contra la violència que tots esperem.**

Tant de bo que posar fi a la violència fos tan senzill com posar una vacuna que ens hi immunitzés per sempre. **La vacuna que proposem no és una vacuna que es pren, sinó que es pensa**, i ens permet trobar dins nostre el camí de la no-violència. Perquè no hi ha una fórmula única i universal per construir la pau, sinó que són els conflictes als quals ens enfrontem cada dia els que posen a prova la nostra capacitat per educar, aprendre i viure en pau.

"No hi ha camí per a la pau, la pau és el camí." (M. Gandhi)

EDUCACIÓ INFANTIL

Els primers anys de la vida són fonamentals per entendre emocions com la ira, la por o la impaciència i aprendre a gestionar-les. Això és educativament molt rellevant si entenem que, de vegades, la violència surt de la nostra pròpia frustració per entendre les nostres emocions i les d'altres persones i de la incapacitat d'establir unes relacions cordials amb els altres. La bona notícia és que aquestes competències es poden educar des de molt aviat en la vida, permetent que els més petits regulin les seves emocions i convisquin de manera pacífica. Ajudem-los a fer les seves primeres passes en la pau!

IDEES PER DESENVOLUPAR

- Tots tenim dret a viure tranquils i en pau.
- La violència no és una manera vàlida d'aconseguir les coses.
- Hem de tractar els altres com ens agrada que ens tractin a nosaltres i demanar que ho facin amb respecte.
- Quan no podem solucionar un problema o si ens sentim malament, podem demanar ajuda.
- Es pot confiar en els bons amics.
- La pau és a dins nostre.

CONCEPTES CLAU

- Convivència
- Cura
- Pau
- Respecte
- Amistat
- Confiança
- Empatia
- Autoconfiança
- Protecció
- Semblances i diferències
- Autocontrol

Aprenentatges per a tota la vida

Tot i que són molt joves per entendre la violència i aprofundir en les seves causes i conseqüències, els infants menors de 6 anys poden estar-hi exposats o manifestar-la en la seva relació amb els altres. En aquesta edat és molt important posar les bases d'algunes habilitats socials i del reconeixement i l'expressió d'emocions bàsiques, per evitar sentiments de frustració, rampells d'ira o respostes de passivitat davant del mal infligit.

© UNICEF/UN040214

CONEIXEMENTS

- Consciència de les necessitats pròpies, consciència d'un mateix.
- Emocions relacionades amb la pau: alegria, amor, tranquil·litat.
- Emocions relacionades amb la violència: ira, por, patiment.

ACTITUDS

- Interès per contribuir a un entorn pacífic.
- Preocupació pels sentiments dels altres, desenvolupament d'empatia.
- Respecte pels altres.

COMPETÈNCIES

- Habilitats bàsiques de convivència.
- Capacitat per expressar la pròpia frustració sense recórrer a la violència.
- Disposició per demanar ajuda en cas de conflicte.
- Habilitat per relacionar-se de manera no violenta.

ACTIVITAT PER A L'AULA

Hi havia una vegada un punt anomenat *Punt...*

"La història d'en Punt" és un **conte animat sobre la diversitat**: un petit estudiant se sent sol, insignificant i diferent de les seves companyes de classe, les lletres. Plegats faran un descobriment important. Pots veure'n el vídeo i descarregar-te la unitat didàctica de "La història d'en Punt" a

www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/historia-de-punt-video-activitat-infantil

BEROOUND

#EndViolence

Uneix-te a la campanya mundial d'UNICEF per posar fi a la violència. Celebra el Dia de la Infància al teu centre educatiu amb una vacuna per la pau i el bon tracte. Descobreix com a les pàgines 10 i 11.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Educar nens i nenes perquè sàpiguen identificar la violència, protegir-se'n i evitar-la en el seu comportament els ajudarà a créixer segurs i conscients de la importància de protegir la pau. A Educació Primària podem començar a fer algunes reflexions sobre què és la violència, d'on ve i quin és el nostre paper per prevenir-la i abordar-la. En aquesta etapa educativa és quan podem ajudar el nostre alumnat a diferenciar entre conflicte i violència i entre ira i agressió. La nostra guia esdevindrà fonamental!

IDEES PER DESENVOLUPAR

- El conflicte no és intrínsecament dolent, és normal que a les relacions hi hagi conflictes i problemes.
- La ira és una emoció vàlida, tothom la sent de vegades, però no ha de conduir a l'agressió.
- La violència no és normal ni inevitable, podem decidir altres solucions.
- Per solucionar els problemes de manera pacífica ens hem de conèixer bé, escoltar i evitar malentesos.
- Si tots ens esforcem per solucionar els conflictes de manera no violenta, podrem construir la pau.
- Viure en pau i protegits de tot tipus de violència és un dret de tots els infants i adolescents.
- La pau no és un objectiu: és una manera de fer les coses.

CONCEPTES CLAU

- Conflicte vs. violència
- Ira vs. agressió
- Pau i no-violència
- Escolta activa
- Malentesos
- Percepcions
- Cooperació
- Resolució de problemes

© UNICEF/UN0146051/Markisz

CONEIXEMENTS

- Comprendre la naturalesa del conflicte i quan es pot convertir en violència.
- Capacitat per identificar causes de conflicte i els mitjans no violents de resolució.
- El treball en equip per construir la pau i resoldre conflictes.
- Comprensió de drets i responsabilitats.
- Reconeixement d'estereotips i prejudicis.
- La importància de viure en un entorn de pau i el mal que causa la violència.
- Les guerres: causes, desenvolupament i conseqüències.
- Els conflictes al nostre entorn proper: semblances i diferències amb les guerres.

ACTITUDS

- Respecte d'un mateix, autoimatge positiva, autoconcepte fort.
- Tolerància, acceptació dels altres, respecte per les diferències.
- Respecte dels drets i responsabilitats d'altres.
- Equitat de gènere.
- Empatia.
- Solidaritat.
- Motivació per participar en processos de resolució pacífica de conflictes.
- Tolerància envers les manifestacions emocionals d'altres persones, encara que no ens hi identifiquem.
- Respecte i empatia envers les víctimes de la violència, encara que no en compartim les circumstàncies ni les opinions.
- Disposició per fer servir els canals i procediments al nostre abast per protegir les víctimes de la violència.

COMPETÈNCIES

- Comunicació: escolta activa, autoexpressió, parafraseig, reenfocament.
- Assertivitat.
- Capacitat de cooperar i de treballar en equip per solucionar conflictes.
- Progressiu avenç per bregar amb les emocions pròpies i alienes.
- Solució de problemes.
- Capacitat de generar solucions alternatives.
- Habilitats de resolució de conflictes.
- Capacitat per mediar en els conflictes d'altres persones.
- Autoregulació, control emocional en els conflictes que ens afecten.
- Capacitat per distingir entre conflicte i violència.
- Mobilització pel dret a la protecció d'altres nens i nenes.

#EndViolence

Uneix-te a la campanya mundial d'UNICEF per posar fi a la violència. Celebra el Dia de la Infància al teu centre educatiu amb una vacuna per la pau i el bon tracte. Descobreix com a les pàgines 10 i 11.

ACTIVITAT PER A L'AULA

L'escola com a lloc de pau

Et proposem reflexionar a l'aula sobre la responsabilitat que tots tenim de superar les nostres diferències i aconseguir que l'aula i el centre educatiu siguin entorns de no-violència. Per a això et presentem un **vídeo de dibuixos animats** que emfatitza que ser diferents els uns dels altres no només no és dolent, sinó que és molt bo. Quines coses ens diferencien i quines tenim en comú? Quines coses positives podem aconseguir unint forces?

Pots accedir al vídeo i l'activitat didàctica a: www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/escola-de-pau-activitat-educacio-primaria

BEROOUND

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Durant l'adolescència, un moment de profunds canvis emocionals i cognitius, es posen a prova les competències per a la convivència adquirides anteriorment. A més a més, és un moment clau per desenvolupar competències ètiques basades en principis universals i la consciència moral pròpia. Característiques d'aquesta etapa de desenvolupament, com ara la impulsivitat o la tendència a qüestionar normes, ens poden fer creure que serà difícil educar per a la convivència, però el nostre alumnat mai abans ha estat tan capaç com ara d'establir judicis basats en una reflexió ètica i en el seu criteri propi. Aprofitem-ho!

IDEES PER DESENVOLUPAR

- La violència no és inevitable: podem prevenir-la, rebutjar-la i evitar-la.
- La no-violència requereix un compromís i un esforç permanent individual, grupal, comunitari i social.
- Vivim en una cultura de violència; aprendre a reconèixer-ho és el primer pas per canviar-ho.
- Es pot aprendre a solucionar els problemes de manera no violenta.
- Gestionar un conflicte no és el mateix que solucionar-lo.
- Totes les persones tenen dret d'estar lliures de violència i a viure en pau.
- Tenir el dret a viure en pau ens fa també responsables de construir un entorn de pau.
- No hi pot haver pau on hi ha prejudicis i discriminació.

© UNICEF/UN50362

CONCEPTES CLAU

- Inclusió i exclusió
- Honestat emocional
- Estereotips i prejudicis
- Assertivitat
- Mediació
- Reconciliació
- Escalada de violència
- Cultura de pau
- Poder

Competències per a una comprensió global del problema

A Secundària podem completar el cicle d'aprenentatge: des del coneixement dels fenòmens relacionats amb la violència, la pau i la resolució de conflictes fins a l'avaluació de la nostra pròpia conducta, passant per la comprensió dels problemes, l'aplicació de solucions, en anàlisis de situacions o la síntesi i internacionalització de valors. En aquesta etapa no es tracta només d'ensenyar més coses o més complexes, sinó de tancar el cercle de l'aprenentatge perquè sigui significatiu i permeti al nostre alumnat continuar aprenent durant tota la vida.

CONEIXEMENTS

- Anàlisi de conflictes.
- Processos de mediació.
- Comprendre la interdependència entre individus i societats.
- Identificació de les dinàmiques d'un conflicte.
- Implicacions socials de la violència i impacte sobre la cultura.
- Víctimes, victimaris i victimització.
- Cultura de pau i ideologies que justifiquen la violència.
- El paper de la democràcia i la participació ciutadana en la protecció de la pau.
- Recuperació i reconstrucció: possibilitats i límits.

ACTITUDS

- Reconciliació.
- Responsabilitat social.
- Sentit de justícia i igualtat.
- Visió crítica dels estereotips.
- Interès per aprofundir en el coneixement dels conflictes, evitant posicionaments del tipus "blanc o negre".
- Disposició a reflexionar sobre els estereotips i prejudicis propis.
- Visió crítica envers els missatges dels mitjans de comunicació i les seves representacions o explicacions de la violència o el conflicte.

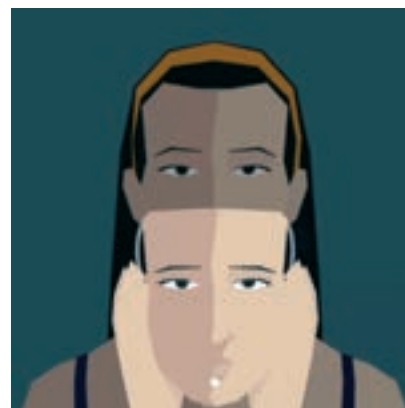

COMPETÈNCIES

- Pensament crític.
- Capacitat per actuar independentment dels estereotips i prejudicis imperants.
- Resolució constructiva de conflictes.
- Prevenció de conflictes.
- Participació en la societat en nom de la pau.
- Capacitat de viure amb el canvi.
- Capacitat d'aplicar estratègies eficaces de resolució de conflictes en disputes alienes o en situacions que ens afecten personalment.
- Lideratge en la construcció d'entorns de pau.
- Organització de grups de suport entre iguals.

#EndViolence

Uneix-te a la campanya mundial d'UNICEF per posar fi a la violència. Celebra el Dia de la Infància al teu centre educatiu amb una vacuna per la pau i el bon tracte. Descobreix com a les pàgines 10 i 11.

BEROOUND

ACTIVITAT PER A L'AULA

"Jo sóc jo"

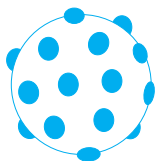

La cerca i l'autoafirmació de la identitat pròpia és una de les principals preocupacions dels nois i les noies adolescents. Malgrat tot, en aquest procés es poden veure temptats a emprar estereotips o prejudicis per tenir una visió més clara de si mateixos i del seu entorn. Aquests estereotips, fins i tot els positius, poden ser alienants, alimentar la intolerància i enrarir el clima escolar. Aquest **vídeo** i l'activitat per a l'aula que l'acompanya proposen un repte important: atrevir-nos a treure'ns les màscares quan ens relacionem amb els altres.

Pots accedir al vídeo i l'activitat didàctica a: www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/jo-soc-jo-activitat-educacio-secundaria

LA VACUNA DEL BON TRACTE

La violència, com els virus, només produeix víctimes: tots sortim perdent quan esclata. A més, igual com passa amb les epidèmies, val més prevenir que curar. Aquest curs us proposem una mobilització escolar en la qual elaborarem entre tots una vacuna de pau i bon tracte

amb què intentarem protegir tot el nostre entorn el 20 de novembre, Dia de la Infància. Atenció, que aquesta és una vacuna molt especial: és una vacuna que no es pren, es pensa. Descobreix-la!

PAS 1. Doneu forma al vostre violentovirus

El violentovirus no és un virus qualsevol: s'alimenta de les nostres pors, així que li podem donar la forma que reflecteixi més bé allò que ens preocupa. A www.unicef.es/cat/educa/bontracte teniu un PDF amb exemples de formes per al vostre virus monstruós. Podeu deixar volar la imaginació i afegir-hi elements que els virus no acostumen a tenir: banyes, escates, urpes, ulls ferotges... per què no? També hi podeu incloure fotografies, dibuixos, retalls de premsa o paraules que reflecteixin aquelles formes de violència que voleu eliminar del vostre entorn. Un virus ferotge contra el qual val la pena treballar en equip!

PAS 2. Poseu-li nom

Ni Pepet, ni Mercè, ni Gervasi: el nom ha de ser terrorífic. Cada persona i cada grup és més vulnerable a un tipus de violentovirus. Hi ha gent que no aconsegueix expressar la seva opinió? Potser és que hi ha una epidèmia de *Silenciator terribilis*. Hi ha grups que se senten exclosos? Potser és un brot de *Discrimina excoentis*. Les xarxes socials s'han convertit en un lloc desagradable? Potser un atac d'*Abusator digit*. No cal que seguïu la nomenclatura científica dels virus: el que compta és que trobeu les paraules que descriuin més bé el que voleu que desaparegui.

PAS 3. Aïlleu el virus

"Aïlleu" el vostre violentovirus en un mural, del qual ocupi el centre. Aquest mural serà la vostra placa de Petri per elaborar la vacuna afegint-hi components. Recordeu: perquè la vacuna sigui efectiva, el violentovirus no pot desaparèixer: ha de quedar envoltat de coses bones que el debilitin, així, qui rebí la vacuna podrà reconèixer-lo i pensar-hi.

www.unicef.es/cat/educa/bontracte

PAS 4. Dissenyeu els components de la vacuna

Individualment o per grups, anem preparant les fitxes que descriuen els components necessaris per fer front al vostre violentovirus.

Descrivim en cada fitxa el component (per exemple: "respecte", "amistat" o "escoltar"), els principis actius que conté, la posologia i les recomanacions d'ús. Enganxeu totes les fitxes al mural, envoltant el violentovirus per debilitar-lo.

BANG

PAS 6. El vostre manifest per la no-violència

Descarregueu el vostre manifest personalitzat amb els compromisos i peticions que heu acordat i signat tots per donar-hi validesa. Podeu col·locar el manifest en un lloc visible de l'aula per recordar-lo i complir-lo durant tot el curs. També el podeu presentar a persones o institucions a qui heu fet peticions, com a manera de defensar el dret a la protecció davant la violència de tota la infància.

PAS 8. Que tothom conegui la vostra vacuna!

Comuniqueu la vostra vacuna a tota la comunitat educativa: podeu fer-ne difusió a la ràdio del centre, al vostre blog i xarxes socials, o publicar-ho a www.unicef.es/educa/blog. Fins i tot podeu contactar amb els mitjans del vostre municipi! Descobreix com ho podeu fer a www.unicef.es/cat/educa/blog/difon-la-teva-activitat

PAS 7. Comencem la campanya de vacunació

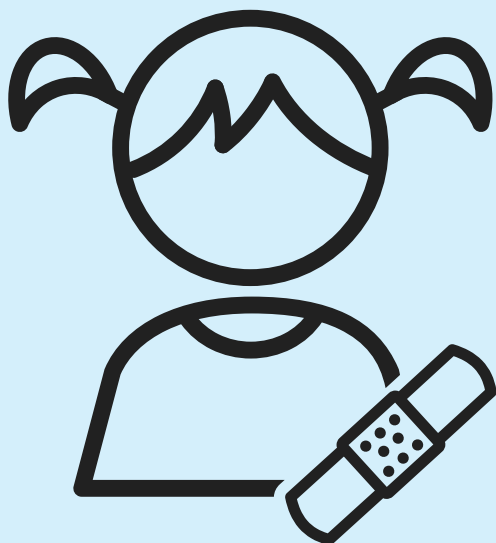
El 20 de novembre, Dia de la Infància, és un bon dia per vacunar per la pau! Juntament amb el manifest teniu les tires personalitzades amb el nom de la vostra vacuna, que podreu repartir entre totes les persones a qui vacuneu en la vostra campanya. Recordeu que aquesta no és una vacuna que es pren, sinó que es pensa: el més important de la campanya és explicar als qui la reben quin és el nostre violentovirus i quina fórmula de pau hem dissenyat per fer-lo desaparèixer.

ENTORNS PROTECTORS I PERSONES CONSCIENTS: CONSTRUINT CULTURA DE PAU

La comunitat educativa té un repte important: visibilitzar que les diferents manifestacions de la violència són un problema que impedeix que l'escola sigui l'entorn protector que desitgem, un lloc on tots els seus membres facin real el dret a l'educació i assoleixin el més alt dels seus potencials. Només si fem visible la violència tindrem la capacitat d'actuar.

Ens hem d'acostar a la violència tenint en compte tres aspectes clau: la vulneració de drets que pateixen les víctimes, el dany psicològic que carregaran i la configuració de les relacions i abús de poder que la desencadenen. La prevenció de la violència passarà per la promoció de vincles afectius segurs i sans en què l'afecte estigui vinculat a l'ètica de la cura i al reconeixement de l'altre com a subjecte de drets. (Horno, P; Ferreres, A. (2017). Los municipios ante la violencia entre niños, niñas y adolescentes, UNICEF Comité Español)

Cal que elevem el nivell d'atenció i consciència per detectar les actituds, conductes i contravalors que fan perviure la violència i contrarestar-los amb mesures educatives. Dos exemples en serien la intolerància i la violència als mitjans.

Detectar els símptomes de la intolerància al nostre entorn

Si parem atenció a aquestes conductes al centre educatiu, podem tallar d'arrel situacions com el bullying abans que es converteixin en un problema. La clau de la prevenció és observar l'entorn per poder actuar:

- La manera de parlar: el llenguatge denigrant, despectiu o exclouent envers d'altres és un indicador clau. No ha d'estar permès desvalorar, degradar o deshumanitzar altres grups dins del centre educatiu (les noies, els gitanos, els immigrants, el col·lectiu LGBTI, els petits...).
- L'ús d'estereotips despectiu envers altres grups i els prejudicis.
- Les burles i les bromes de mal gust.
- L'acusació de víctimes propiciatòries o "caps de turc".
- La discriminació en les activitats i els jocs.
- L'ostracisme o "fer el buit".
- La fustigació i la intimidació.
- La profanació de símbols i la ridiculització de les creences religioses.
- L'expulsió del grup, l'exclusió i la segregació.

Basat en: Reardon, B. A., La tolerancia: umbral de la paz. Santillana y UNESCO, 1999

Efectes de la violència en els mitjans

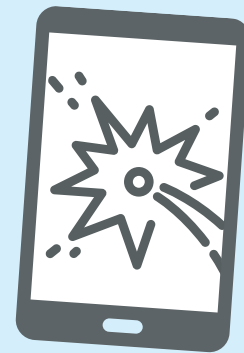
L'efecte de la violència als mitjans en la infància és un tema controvertit sobre el qual no hi ha una resposta única i clara. Malgrat això, sí que hi ha evidències sobre els principals efectes emocionals, cognitius i conductuals de l'exposició habitual en la infància a representacions de la violència:

Dessensibilització: és un efecte emocional la funció del qual és adaptativa. Com més ens exposem a la violència, menys ens afecta emocionalment i s'altera la nostra capacitat de regular les emocions en funció de la gravetat de la violència que percebem.

Efecte del cultiu: és una conseqüència cognitiva. Quan els mitjans se centren a exposar la violència poden provocar la sensació errònia que el món és un lloc molt insegur i ple de perills, cosa que fomenta pors i inseguretats en els més petits i tendències sobreprotectores en els adults.

Modelatge: es un efecte conductual, ja que las persones tenim la capacitat d'aprendre conductes per observació de models, siguin reals o de ficció. En el modelatge hi influeixen algunes variables de la situació, per la qual cosa en els continguts violents que consumeixen infants i adolescents cal parlar una atenció especial a algunes claus narratives. Descobreix-les a www.unicef.es/cat/educa/blog/continguts-violencia

Adaptado de Iborra, I. en Cómo informar sobre infancia y violencia. Centro Reina Sofía, 2007

Atenció!: violències invisibles

La imatge tradicional que tenim de la violència és la violència física, visible i cruenta. És el tipus de violència que associem a les baralles, els homicidis, les guerres o els maltractaments. No obstant això, de vegades, les arrels d'aquestes agressions rau

en formes de violència invisibles, culturals i acceptades socialment que són el brou de cultiu per a esclats de violència física. Un exemple, cada vegada més reconegut per la societat, és el de la violència de gènere, que està culturalment vinculada a

la discriminació de la dona. Si no eduquem els nois i noies en una igualtat real, en la creença que no hi ha diferències quant a les seves capacitats, actituds, opcions, possibilitats i drets, tinguin el sexe, religió, ideologia, color de pell o orientació que tinguin, no aconseguirem frenar les xifres preocupants de dolor i mort que el sexisme, la xenofòbia, l'homofòbia i altres formes de discriminació produeixen.

Posar paraules a la violència ens ajuda a identificar-la: descobreix en el glossari termes relacionats amb la violència: www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/glossari-pau-no-violencia

Reflexió: estem educant en una cultura de violència?

A les nostres societats rebutgem formalment la violència, però hi ha una contradicció clara, perquè continuem veient la resposta violenta als conflictes com una cosa natural, normal o, almenys, inevitable. En el nostre afrontament de la violència no acostumem a enfocar-nos en la prevenció sinó en el càstig, que, encara que estigui justificat, és en si mateix una forma de violència. **Quan en l'educació hi ha contradiccions entre els objectius i les pràctiques educatives, l'alumnat pot arribar a aprendre coses diferents de les que esperàvem.**

Sabem identificar les diferents formes de violència i agressió? Podríem posar exemples del nostre entorn proper?

Com es poden identificar les formes de violència i agressió

Per la naturalesa:	☐ física	☐ verbal	☐ relacional
Per l'objectiu:	☐ hostil	☐ instrumental	
Per la causa:	☐ reactiva	☐ proactiva	
Per la planificació:	☐ impulsiva	☐ premeditada	
Pels efectes:	☐ directa	☐ indirecta	
Pel mode d'acció:	☐ activa	☐ passiva	
Per la visibilitat:	☐ oberta	☐ encoberta	
Pels motius:	☐ legítima	☐ il·legítima	
Pels efectes en el temps:	☐ immediata	☐ diferida	
Pel desencadenant:	☐ persona	☐ situació	
Per l'extensió del dany:	☐ enfocada	☐ col·lateral	

CAP A UN CENTRE EDUCATIU LLIURE DE VIOLÈNCIA: EL MARC DE DRETS DE LA INFÀNCIA

La Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix que tots els nens, nenes i adolescents tenen dret d'estar lliures de qualsevol forma de violència. Aquest dret comporta un seguit d'obligacions per als adults en el seu tracte diari amb la infància i també una responsabilitat per als infants mateixos. Educar en aquesta responsabilitat és un requisit de l'Educació en Drets d'Infància i Ciutadania Global, i per als centres educatius representa una tasca doble: d'una banda, l'obligació legal que

les escoles siguin llocs lliures de violència i riscos per a la infància, i de l'altra, la responsabilitat educativa de promoure didàctiques i models de convivència que fomentin la pau.

Com afrontem aquest repte des del centre educatiu? Et fem una proposta d'anàlisi que comprèn quatre aspectes clau i tres graus de generalitat: des del punt més concret al més estratègic.

ÀREA D'INTERVENCIÓ

Individual. Assumeix que calen canvis en les actituds, conductes i competències de cada persona per assolir la pau.

Comunitària. Proposa la participació de tota la comunitat educativa per afavorir un entorn de convivència que permeti el desenvolupament de cada persona.

Social. Assumeix que les transformacions estructurals i en l'entorn són tan necessàries com les dimensions individual i comunitària de la pau.

ÀMBIT

Aula. Emfatitza aprenentatges per a la resolució de conflictes, l'educació en valors o el treball en equip.

PEC. Considera que el treball a l'aula és necessari, però no suficient, per aconseguir una educació integral en la no-violència. Els elements d'organització escolar i el compromís de tota la comunitat educativa són imprescindibles per assolir-ho.

Política educativa. Emfatitza l'equitat en l'educació en termes d'accés, qualitat, redistribució de recursos, resultats o mètodes d'ensenyament-aprenentatge.

ENFOCAMENT

Curricular. Aborda els conflictes i guerres del passat i els actuals en els continguts educatius, i proposa una reflexió sobre les causes i conseqüències.

Axiològic. Analitza els contravalors subjacents en les conductes violentes per poder fomentar valors basats en el respecte dels drets humans, la pau i la ciutadania global.

Crític. Es basa en una perspectiva de justícia social per buscar equitat de les parts en conflicte en la presa de decisions, per fomentar el reconeixement de diferents identitats i per reconciliar les diferents percepcions d'injustícia.

ESTRUCTURA

Infraestructural. Para esment en les infraestructures escolars: la seguretat, l'adequació als diferents grups, les garanties d'accés de tots els estudiants...

Estructural. El centre educatiu és la base en la qual es repengen els desenvolupaments educatius que permeten construir una convivència pacífica dins del centre i amb el seu entorn comunitari pròxim.

Supraestructural. Para atenció a les estructures socials en què s'ubica l'escola.

La roda del malentès: **Atura-la!**

El malentès és la base de molts conflictes entre persones, entre grups i fins i tot entre països. Cal conèixer el cicle de percepcions i conductes que es produeix en un malentès per poder-lo evitar o frenar. Quan ajudem el nostre alumnat a desenvolupar aquesta competència, els estem donant una eina poderosa per comunicar-se, negociar i mediar de manera pacífica.

Com ensenya un docent que educa per a la pau?

- Mesura el seu impacte com a model d'actuació (*role model*)
- Adquireix i empra tècniques apropiades per promoure relacions pacífiques i per solucionar conflictes
- Fomenta respostes creatives a la solució de problemes
- Proposa activitats cooperatives i motivadores que fomenten els assoliments personals i la iniciativa, en comptes de comportaments agressius i molt competitius
- Anima els estudiants i les seves famílies a participar en l'adopció de decisions i en la planificació dels programes
- Se serveix de recursos de la comunitat per desenvolupar programes d'aprenentatge i és sensible a les necessitats i percepcions de la comunitat
- Suscita la reflexió crítica i aprecia els punts de vista diferents, i al mateix temps esdevé vigilant respecte de la seva pròpia posició sobre els assumptes controvertits
- Valora la diversitat cultural proporcionant oportunitats d'entendre i experimentar les diferències culturals

Més informació: J. Buckland, A. Jones i Y. Duncan: *Peace education: the Aotearoa/New Zealand way*, Teaching Resource Centre, Auckland, College of Education, 1989

© UNICEF/UN0219181/Bell

Els nivells de solució de conflictes

Gestionar un conflicte no és el mateix que resoldre'l, ni reaccionar-hi és el mateix que anticipar-lo i poder-lo prevenir proactivament. Conèixer la jerarquia de mètodes disponibles davant d'un conflicte ens ajuda a entendre més bé per què algunes solucions són més ràpides i altres són més duradores.

LA FORÇA	Solucionar un conflicte per la força és per si mateix una forma de violència, perquè les opinions d'una de les parts s'imposen a l'altra. Aquests mètodes de resolució de conflictes estan al nivell més baix de solució.	Dos grups discuteixen per l'ús d'una part del pati de lleure i "guanya" el grup més fort o de més edat.
LA SENTÈNCIA	En aquests mètodes és un tercer fora de les dues parts en conflicte qui decideix la resolució, de vegades basant-se en un sistema legal o normatiu.	Un professor o la direcció del centre prenen una decisió, per a la qual cosa fan servir el seu poder coercitiu i la seva capacitat d'obligar les parts a complir.
L'ARBITRATGE	En els mètodes d'arbitratge totes dues parts acorden escollir algú que arbitri entre elles i acatar la decisió presa.	Tots dos grups decideixen demanar l'opinió a algú neutral i n'accepten la decisió tot i que no hi estiguin conformes.
LA NEGOCIACIÓ	Les dues parts participen en la solució de les seves diferències. Tanmateix, la resolució sovint depèn del poder real o simbòlic d'una de les parts, que té avantatge.	Tots dos grups es posen d'acord per votar, i guanya el grup més nombrós.
LA MEDIACIÓ	La mediació és una negociació facilitada. Qui media el conflicte no el jutja, només en facilita la resolució d'acord amb la voluntat de les parts.	Un grup d'alumnes mediadors guia els dos grups en la seva negociació perquè sigui justa i equitativa, aportant-los tècniques i idees.
LA RESOLUCIÓ	La resolució aconsegueix que les relacions canviïn de manera constructiva. Això no vol dir que totes les emocions s'hagin resolt, però el problema en si es resol.	Mitjançant la mediació anterior, els grups en conflicte creen una sèrie de normes i pautes que s'hauran de seguir en ocasions posteriors.
LA RECONCILIACIÓ	La reconciliació es produeix quan s'assoleix una solució duradora, que no té senyals de ressentiment, i hi ha una solució de "guanyar/guanyar", de manera que totes dues parts se sentin optimistes pel que fa al resultat.	Tots dos grups arriben a entendre la postura de l'altra part i s'ofereixen a aportar més vies de solució que les acceptades formalment.
LA TRANSFORMACIÓ	És el nivell més alt de participació mútua. La solució del conflicte per part d'una decisió conscient de totes dues parts per construir relacions noves i millors.	El conflicte ha servit per solucionar altres problemes de convivència, o es pot transferir a altres situacions.

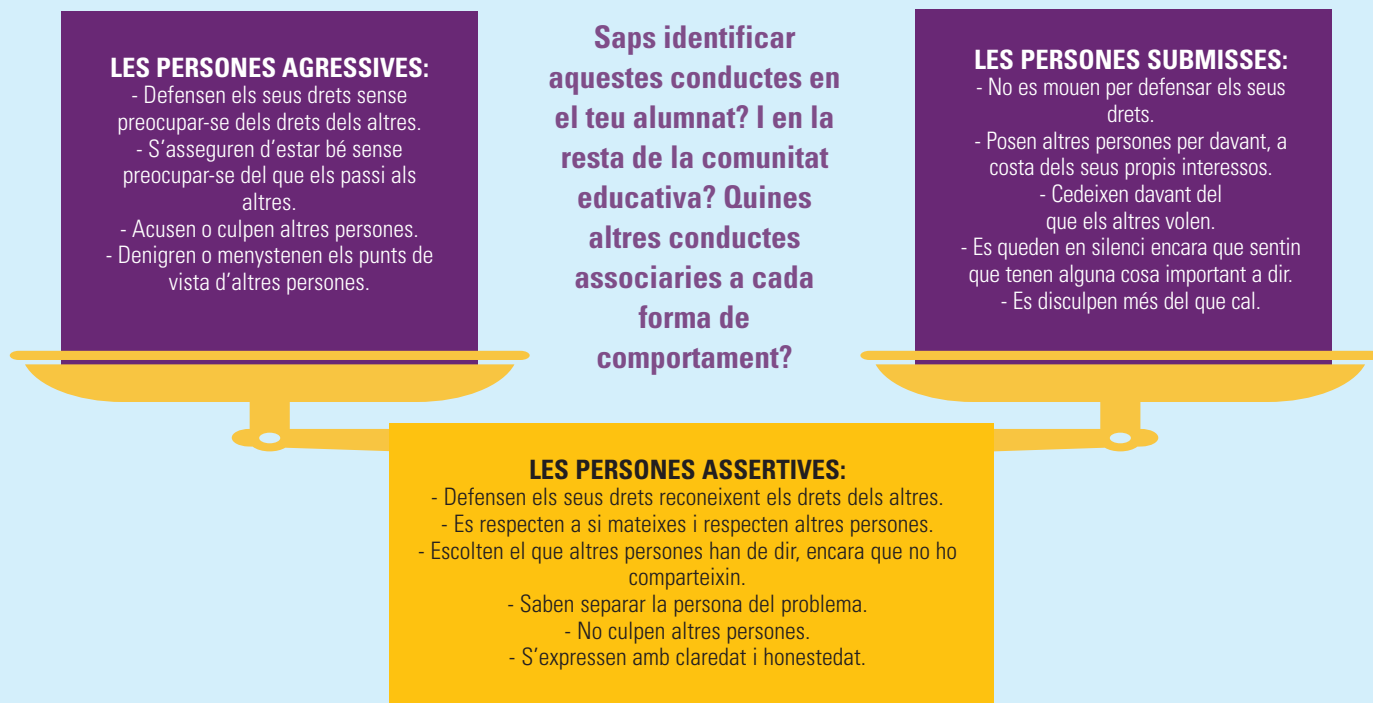
A la cerca de la solució real!

Perquè les solucions d'un problema funcionin i siguin duradores ens podem guiar per aquestes característiques. **Tota solució ha de ser:**

Realista **E**fectiva **A**ceptable **L**ògica

La pau és l'equilibri: eduquem en l'assertivitat

Com a docents hem d'estar preparats per detectar les conductes que ens alerten de dinàmiques que poden desencadenar violència. De vegades podem confondre l'agressivitat amb lideratge o independència i la submissió amb amabilitat o disciplina, sense adonar-nos que és en el punt mig, l'assertivitat, en què la convivència pacífica i respectuosa dels drets dels altres és possible.

Guia ràpida per a mediadors: 6 passos per a la solució de problemes

1. Què vols aconseguir? Les dues parts en conflicte haurien de poder dir el que volen sense culpar ni acusar l'altra part.

2. Quin és el problema? Totes dues parts han d'arribar a un acord sobre quin és exactament el problema. Si discuteixen sobre coses diferents o sobre diferents aspectes d'una mateixa cosa, serà impossible que arribin a un acord.

3. Quantes solucions hi podem trobar? Cal que totes dues parts proposin tantes solucions com puguin, per poder trobar la millor i no aferrar-nos a la primera que sorgeixi.

4. Et sembla bé aquesta solució? Totes dues parts han d'analitzar les possibles solucions i descartar les que siguin inacceptables per a una de les dues.

5. Quina seria la millor solució? Després d'analitzar els pros i contres, totes dues parts acorden quina seria la solució més bona per a ambdues.

6. S'ha solucionat el problema? Al cap d'un temps, verifiquen que la solució adoptada està funcionant realment.

PREGUNTES CLAU

Els cinc conceptes clau de l'educació per al desenvolupament ens poden ajudar a fomentar reflexions que canviïn el nostre punt de vista sobre la no-violència.

Justícia social

- La injustícia produeix violència o la violència produeix injustícia?
- Què és la violència estructural? Com s'hi pot posar fi?
- Quina diferència hi ha entre ser just i ser justicier?
- És més important prevenir la violència o castigar-la?
- És vàlid combatre la violència amb violència?
- Quan creus que la violència és legítima?

Interdependència

- Com aturaries una escalada de violència?
- Els conflictes armats i les guerres en altres països ens afecten?
- Quins efectes econòmics, socials i polítics pot tenir una guerra?
- Qui es beneficia de les guerres?

Imatges i percepcions

- Quina imatge tenim de la gent violenta?
- Quina imatge tenim dels pacifistes?
- Creus que hi ha un "terme mitjà" de violència adequat?
- Com influeixen els estereotips socials en la justificació de la violència?

Resolució de conflictes

- Quins conflictes d'interessos creus que provoquen les escalades de violència?
- Quin paper creus que tenen les emocions en la resolució pacífica o violenta de conflictes?
- En què s'assemblen i en què es diferencien les guerres dels conflictes del teu entorn?
- Diries que sembla més fàcil solucionar les guerres llunyanes que els petits conflictes propers?
- Creus que es pot arribar a acords que beneficiïn tothom? Com ho faries?

Canvi i futur

- Què creus que canvia més la història: les guerres o els descobriments científics, l'art i el desenvolupament humà?
- Com voldries que s'escrigués la història del futur: amb guerres o amb avançaments científics i culturals?
- Elimina una guerra del passat: com seria el present? Creus que seria pitjor?
- Elimina una guerra del present: com esperes que sigui el futur?
- Quins futurs alternatius se t'acudeixen en un món sense violència ni guerres?

#EndViolence

MIL MILIONS

de nens i nenes van patir violència física, sexual o psicològica el 2017

L'**homicidi** és una de les cinc principals causes de defunció entre els adolescents

El **80%** de les víctimes d'homicidi són menors homes

1 de cada 4 infants pateix maltractaments físics

Gairebé **1 de cada 5** nenes pateix abusos sexuals

ELS CONFLICTES OBLIDATS I LA PAU EN L'OBLIT

De vegades, sembla que **una gran part de la història del món és la història de les guerres** que hi ha hagut. Si pensem en una època determinada del passat, en recordem els imperis, les batalles, les revolucions i els acords i tractats que van anar donant forma als països que coneixem actualment. **Les societats més pacífiques o les que han participat en menys conflictes bèl·lics són menys protagonistes de la història.**

I què passa amb el present? Si bé una gran part de les notícies reflecteixen situacions de conflicte polític o de diferents formes de violència, no sembla que hi hagi moltes notícies sobre guerres. Això vol dir que podem assumir que “la manca de notícies són bones notícies”? Per desgràcia, no: **al món actualment tenen lloc guerres i conflictes armats dels quals la majoria de la gent no en sap res**; no apareixen a les notícies ni apareixeran als llibres d'història. Reben el nom de “conflictes oblidats”. Que aquests conflictes siguin oblidats per les notícies no vol dir que ho siguin per les organitzacions humanitàries, per exemple: **UNICEF duu a terme programes d'emergència a tots els països afectats actualment per conflictes armats.**

SAHEL

Diversos països del Sahel estan afectats per la violència del grup terrorista Boko Haram. Només a la zona del llac Txad ja hi ha més de 2,5 milions de persones desplaçades o refugiades per la violència. UNICEF ha reforçat els seus programes en països com ara el Níger, Nigèria, el Txad, Mali o Burkina Faso per atendre les necessitats dels milions de nens i nenes afectats per aquesta crisi.

© UNICEF/Chad/2017/Bahaji

© UNICEF

REPÚBLICA CENTREAFRICANA

Després de diversos anys de conflicte, la violència i el desplaçament de població a la República Centreafricana estan deixant cicatrius emocionals i psicològiques en la infància del país que són difícils d'esborrar. UNICEF, en el marc dels seus programes d'emergència, treballa en la creació d'espais segurs per a infants i adolescents on puguin superar els seus traumes.

SIRIA

UNICEF treballa per la infància de Síria, tant dins del país com en la protecció dels milions d'infants que han fugit del país i ara viuen com a refugiats als països veïns o a Europa.

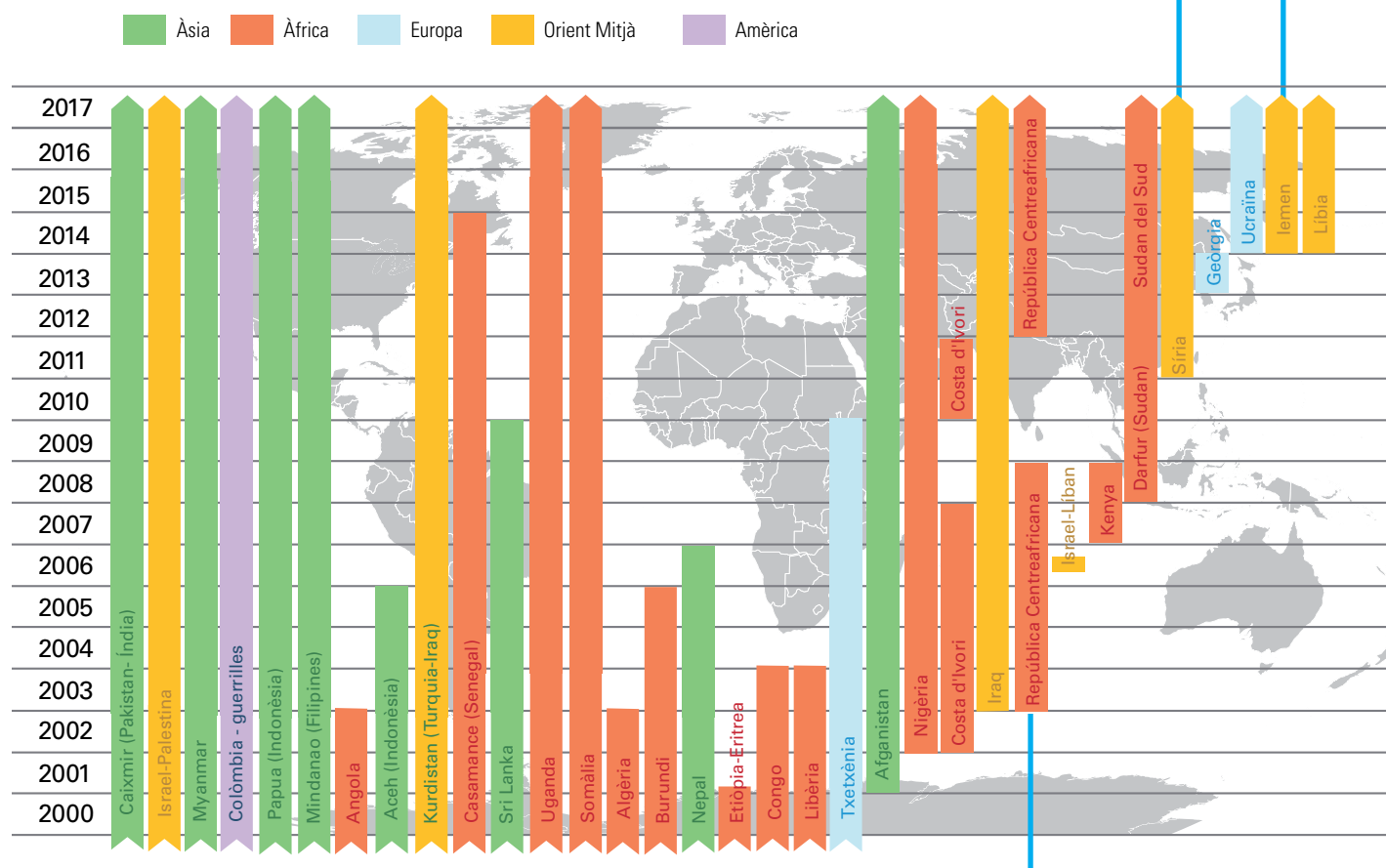

© UNICEF/UN0188072/Fuad

IEMEN

El Iemen està en guerra des del 2015, i malgrat això, amb prou feines hi ha notícies sobre els orígens, el desenvolupament i les conseqüències del conflicte. Més de tres milions d'infants hi han nascut des que van començar les hostilitats, i l'educació de més de 4,5 milions d'estudiants és en perill greu. UNICEF està treballant a tot el país per poder fer arribar a la infància ajuda d'emergència en salut, nutrició, aigua, higiene i sanejament, protecció i educació.

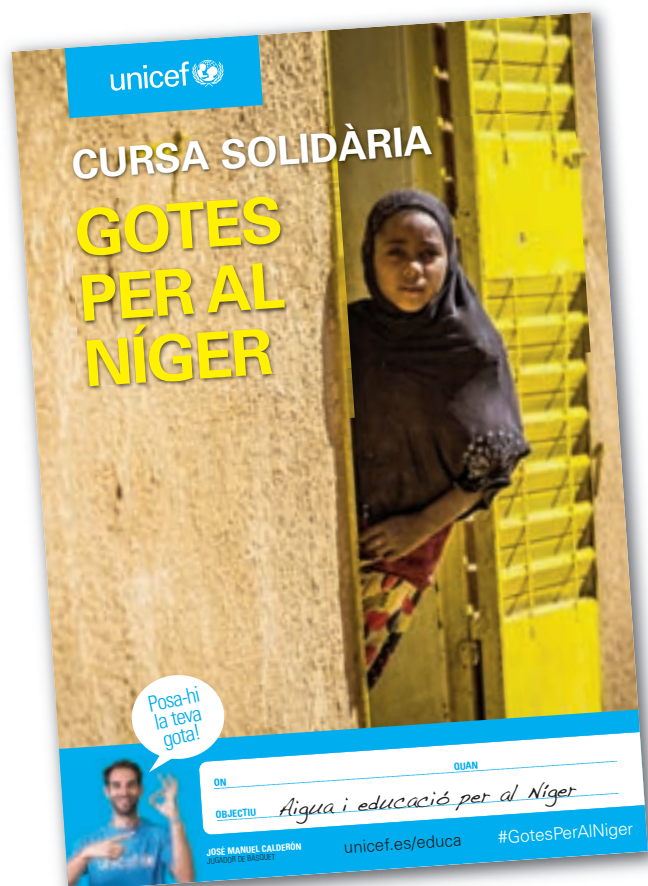
© UNICEF/UN045739/Al-Issa

Quan va començar el segle XXI feia anys que diverses guerres devastaven les vides de milers de persones. En les primeres dècades d'aquest mil·lenni no han millorat les coses, i diversos conflictes armats, insurgències, guerrilles i crisis diplomàtiques estan arruïnant les vides de milions d'infants, robant-los casa seva, les seves famílies, els seus drets i la seva infància. En aquest gràfic pots veure alguns dels conflictes més i menys coneguts des que va començar el segle.

GOTES PER AL NÍGER

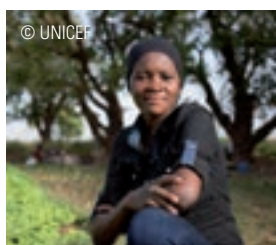
Des del curs 2008-2009, les curses de gotes han estat unint tot tipus de centres educatius per un objectiu comú: fer realitat els drets de la infància al Níger per mitjà de l'aigua. Moltes gràcies a tots els que han organitzat una cursa, i enhorabona per les fites aconseguides!

Organitza una cursa de Gotes per al Níger al teu centre educatiu i ajuda UNICEF a continuar desenvolupant programes que permetin a la infància nigerina veure aconplerts els seus drets. Cada gota compta!

POSA-HI LA TEVA GOTA!

Participa en les curses 2018-2019: sol·licita els dorsals per al teu centre a www.unicef.es/cat/educa/gotes-per-al-niger

El dret a l'educació

Mariama Mamane és un exemple de la diferència que marca l'accés a l'educació. Aquesta enginyera nigerina de 27 anys actualment investiga solucions per netejar el riu Níger de la plaga que representa el jacint d'aigua, alhora que aconsegueix produir fertilitzant natural i energia sostenible. UNICEF desenvolupa projectes per eliminar la bretxa de gènere que encara hi ha en l'educació al Níger, especialment a partir de l'educació secundària. L'accés a l'aigua i el sanejament a les escoles és clau per aconseguir-ho.

NOVA TEMPORADA

LES AVENTURES D'EN FREDO FOX

Descobreix en la nova temporada de Les aventures d'en Fredo Fox tot el que es pot fer des de l'aula pels drets d'altres infants. En Fredo ha pogut entrevistar gent realment experta en mediació, solidaritat, cooperació, drets de la infància i Agenda 2030. I n'hi ha pocs que tinguin més de 18 anys!

Aquests vídeos estan plens de bones idees que poden motivar el teu alumnat a avançar en projectes com ara la creació d'una aula solidària, treballar els objectius de desenvolupament sostenible per mitjà de les emocions, o la posada en marxa d'equips de mediació entre iguals. També hi trobaràs idees per a docents: t'animes a participar en la lliçó més llarga del món?

Pots veure tant aquesta com les temporades anteriors de les aventures d'en Fredo Fox a unicef.es/educa/fredo-fox No te les perdis!

PUBLICACIONS D'EDUCACIÓ EN DRETS I CIUTADANIA GLOBAL

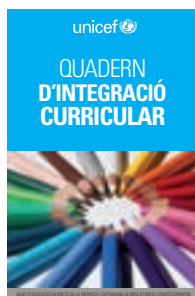
QUADERN DE PROTECCIÓ. Educar per a la no-violència només és realment possible si hem estat capaços de convertir el nostre centre educatiu en un veritable entorn protector per a la infància. Aquesta guia ofereix claus davant de quatre problemes de protecció que pot patir el nostre alumnat: el bullying, el maltractament, l'abús sexual i els riscos on-line, apostant per la prevenció i la detecció precoç. El quadern inclou a més a més orientació per elaborar protocols d'actuació davant d'aquestes formes de violència. Properament en català.

www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/quadern-de-proteccio-infantil

QUADERN DE PARTICIPACIÓ. La participació de tota la comunitat escolar en les decisions, inclosos els estudiants, no només millora la convivència, sinó molts altres aspectes clau del dia a dia del centre. Gràcies al compromís del centre educatiu amb la participació, l'escola es converteix en una petita ciutat democràtica, que funciona eficaçment i eficientment, i que gaudeix de cohesió social entre iguals i entre les diferents generacions que hi conviuen. Properament en català.

www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/quadern-de-participacio-infantil

QUADERN D'INTEGRACIÓ CURRICULAR. Una de les responsabilitats derivades de la Convenció sobre els Drets de l'Infant és fer que tots els nens, nenes i adolescents coneguin i comprenguin els seus drets, perquè els puguin exercir i defensar-los. Aquest quadern ofereix guies i idees per introduir els drets de la infància en el currículum, no només com un contingut puntual, sinó com una manera d'aprendre i desenvolupar el potencial màxim del nostre alumnat.

www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/guia-integracio-curricular-educacio-en-drets-infancia

GUIA D'AUTOAVALUACIÓ D'EDUCACIÓ EN DRETS. Aquesta guia permet que els centres educatius posin en marxa un procés d'autoavaluació i diagnòstic inicial en grup sobre alguns aspectes clau de la implementació dels drets de la infància en l'àmbit escolar. L'objectiu de l'autoavaluació és fer un exercici de reflexió sobre les polítiques i pràctiques que es duen a terme a l'escola o institut que serveixi com a base per a un projecte integral d'educació en drets.

www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/guia-autoevaluacion-educacion-drets-infancia

El teu centre té un projecte d'educació en drets i t'agradaria que pogués obtenir el reconeixement d'UNICEF? Coneix els centres que ja l'han obtingut i informa't sobre com presentar la candidatura del teu centre a la convocatòria del proper curs a www.unicef.es/cat/educa/centres-referents

CREC: CREIX, RESPONSABILITZA'T I CREA. Aquest manual d'Educació en Drets resumeix diverses claus per posar en marxa un pla de promoció de drets de la infància al centre escolar. L'objectiu general del programa és impulsar que els estudiants de segon cicle d'Educació Primària i els d'Educació Secundària puguin reconèixer els drets de la infància com a propis i promoure els seus drets com a agents actius de la seva comunitat.

www.unicef.es/cat/educa/biblioteca/crec-programa-promocio-drets-infancia

L'ABÚS SEXUAL INFANTIL QUEDA FORA DE JOC

L'abús sexual infantil és un problema molt greu que afecta nens, nenes i adolescents de totes les edats. És responsabilitat de tots els adults prevenir-lo també des de l'àmbit de l'esport. Aquesta campanya vol proporcionar eines per fer una prevenció i una detecció eficaces amb els infants i adolescents amb qui es treballa en l'esport. És una de les vulneracions dels drets més greus que hi pot haver. Aquest abús posa en evidència que l'entorn que hauria d'haver estat protector ha fallat, i per això és tan important una actuació eficaç per prevenir-lo o detectar-lo com abans millor.

"L'abús infantil queda fora de joc" consta de 5 guies per a diferents audiències amb el mateix objectiu comú: detectar i prevenir l'abús en l'esport mitjançant la sensibilització i la formació i informació a educadors, entrenadors i personal dedicat a la gestió d'instal·lacions esportives (i per mitjà d'ells, als infants). UNICEF ha col·laborat en l'elaboració d'aquestes guies, que formen part de la campanya "L'abús sexual infantil queda fora de joc" del Consell Superior d'Esports.

<https://www.unicef.es/educa/biblioteca/abuso-sexual-infantil-fuera-de-juego>

CONEIXES EL CONSELL D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA DEL TEU MUNICIPI?

Cada vegada hi ha més municipis que disposen d'un consell de participació infantil i/o adolescent que parla alt i clar sobre els temes que afecten els infants i adolescents de la localitat. Aquests consells de participació són espais protagonitzats per nens i nenes, on es reuneixen regularment per tractar els temes que els preocupen i proposar solucions per millorar el seu entorn.

Descobreix si el teu municipi en té un i si algun estudiant del centre educatiu hi està participant o l'hi agradaria. Us animem a establir un vincle entre el centre i l'òrgan de par-

ticipació del vostre municipi! A més, tots els continguts proposats a la guia i les seves activitats es poden treballar en les sessions amb el consell d'infància, perquè les propostes i resultats de les activitats es puguin compartir amb l'Ajuntament i, amb el temps, descobrir una cosa molt important: poder veure el recorregut de les propostes que plantegen nois i noies i el possible impacte que poden tenir en les polítiques municipals. L'opinió dels nens i nenes és fonamental per construir una ciutadania activa! Us animem a participar en el consell del vostre municipi!

www.ciudadesamigas.org

ELS MUNICIPIS DAVANT LA VIOLENCIA ENTRE INFANTS I ADOLESCENTS

Aquesta guia té l'objectiu de visibilitzar la violència entre els infants i adolescents com un problema social de la comunitat que no es limita només a l'àmbit escolar i a les famílies afectades. Només amb una intervenció coordinada dels agents socials, treballant en xarxa, es pot actuar envers la violència entre infants i adolescents en totes les seves formes i àmbits.

ciudadesamigas.org/documento/los-municipios-ante-la-violencia-ninos-ninas-adolescentes/

Edició

UNICEF Comité Español
www.unicef.es/educa

Disseny gràfic

Rex Media SL

Traducció

Violeta Roca i Font

ISBN: 978-84-948540-2-6

Els materials educatius, recursos i activitats sobre drets d'infància, desenvolupament sostenible i ciutadania global formen part del treball en Educació en Drets i Ciutadania Global d'UNICEF Comité Español. Els fets i opinions mostrats aquí no representen necessàriament el punt de vista d'UNICEF.

Els mapes utilitzats estan estilitzats i no estan fets a escala. No reflecteixen la posició d'UNICEF sobre la situació legal de cap zona o país, ni sobre la delimitació de fronteres.

Aquest material ha estat produït en el marc del conveni amb l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID): "Promoure el compromís social amb el desenvolupament i els drets de la infància des del sistema educatiu espanyol". El contingut d'aquesta publicació no reflecteix necessàriament l'opinió de l'AECID.

FOTO DE PORTADA: la Lera, de 10 anys, mira a càmera des del seu pupitre en una escola de Marinka, Ucraïna. La guerra n'ha afectat greument les classes, que sovint es veuen interrompudes per bombardejos i llargues visites al búnquer que el centre educatiu ha habilitat al soterrani. També ha afectat el seu dret al joc: "No podem jugar al pati des que un nen va rebre un tret al braç durant l'estona de lleure". La violència, en les seves diferents manifestacions, limita els drets de la infància, cosa que en dificulta el desenvolupament i en minva el potencial.

UNICEF treballa als indrets més durs del món per arribar als infants i adolescents més desafavorits i per protegir els drets de tota la infància, a tot arreu. Presents a 190 països i territoris, fem el que calgui per ajudar els infants a sobreviure, prosperar i desenvolupar el seu potencial, des de la primera infància fins a l'adolescència. I mai ens rendim. La feina d'UNICEF es finança íntegrament per mitjà de les contribucions voluntàries de milions de persones arreu del món i dels nostres aliats en governs, la societat civil i el sector privat.

Les il·lustracions de les pàgines 10 i 11 s'han fet a partir d'originals disponibles a Freepik, Smashicon, Pixel Perfect o Turkub i imatges de domini públic d'UNICEF (© UNICEF /UN033525 /Masri).

CONCURS:

unicef

CÒMICS DE

SUPERHEROIS
A L'ESCOLA

1 DE SETEMBRE - 21 D'OCTUBRE

Informate'n: unicef.es/cat/educa/blog/concurs-comic-superherois

unicef.es/educa

HO FINANÇA:

HI COL·LABORA:

